

KO JE BE VLAST!

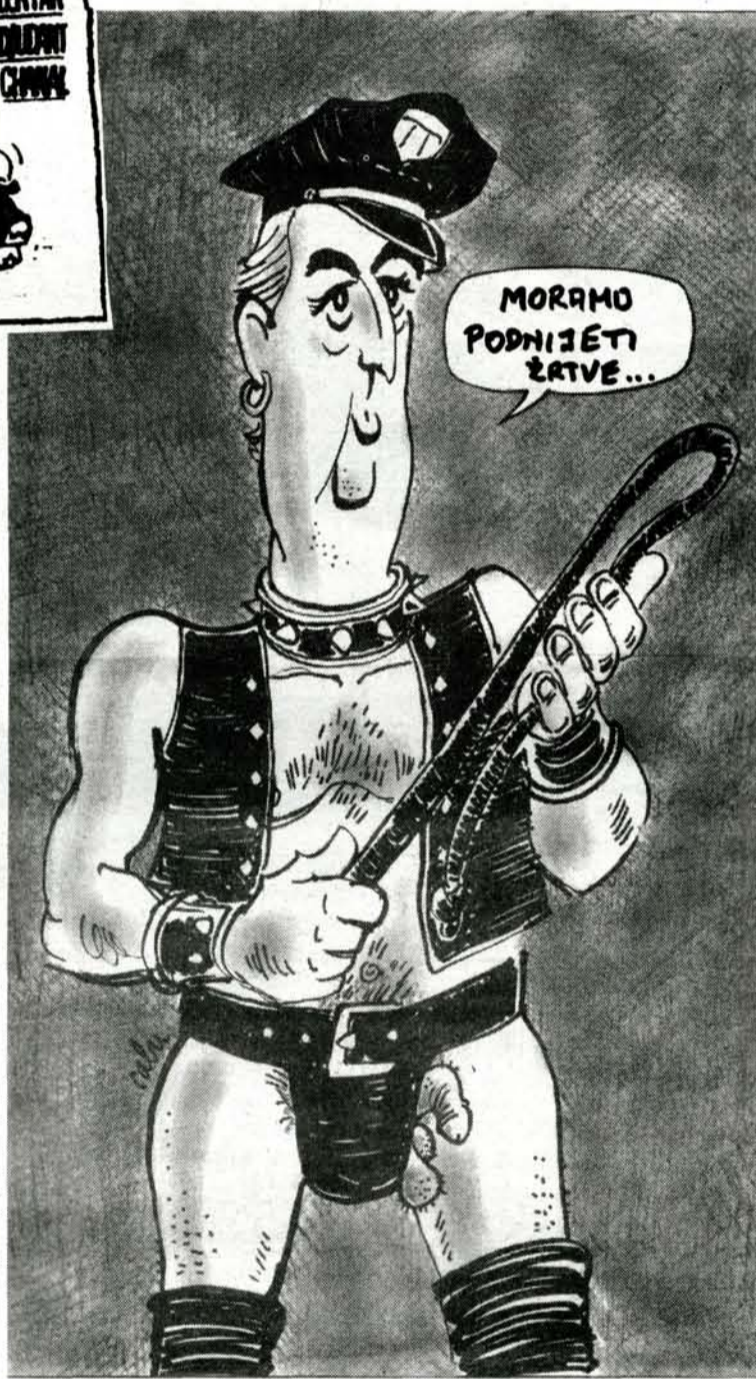

Naslovna stranica *Charlie Hebdo*, posvećena Neznanom junaku, koja je uzburkala francuske vojne krugove

bio je to veliki skandal u Francuskoj. Jedan je bojničnik silovao vojnika te se ovaj samoubio. No još veće zgražanje nastalo je kada je tamošnji satirički tjednik *Charlie Hebdo* na svoj poslovično radikalni način, karikaturom na naslovnoj stranici, komentirao pokušaj zataškavanja toga slučaja: "časnik" guzi kostur označen natpisom - Neznan junak. Institucija Neznanog junaka u Francuskoj poprilična je svetinja, pa se jedna vojnička udruga osjetila dovoljno pogođenom da podigne tužbu protiv lista, a ministar obrane François Leotard osobno je poslao prosvjed glavnom uredniku. Došlo je tako do tipične zamjene uzroka i posljedice, nama ovdje tako poznate, kada se diže veća povika na glasnika o zločinu negoli na samog zločinca. Sudski proces zbog *Charlie*ve karikature - prema kojoj su *Feral*ovi prizori iz bračnog života *Tudmana* i *Miloševića* tek nevini *softcore* - upravo je u tijeku, paralelno s još pet sličnih tužakanja protiv ovoga tjednika čija je naklada 50.000 primjaka koje, prema procjenama redakcije, pročita oko 250.000 čitatelja. To je i za veliku Francusku prilično krupan medijski utjecaj, inače se nitko ne bi uzbuđivao. Sami članovi redakcije ne brinu zbog ovih zapleta u sudnici, imaju - kažu - izvrsnog odvjetnika, a i prilike su drugačije nego u doba kada su tužbe dovele do prestanka izlaska lista krajem sedamdesetih godina.

O tome nam pričaju reporterka *Benedicte Charles* i karikaturist *Tignone*, koji su u Split došli da naprave reportažu o *Feral Tribuneu*. Karikaturist? Pa da, jer u *Charlieu* uopće nema fotografija. Iznimka je prvi put učinjena u broju od 16. 2. 1994: čarlijevci nisu odoljeli a da pored mnoštva crteža kojima je ilustriran tekst o *Feralu* ne objave i znamenitu fotomontažu hrvatskosrpskog predsjedničkog para u krevetu,

U satiričkom listu bez fotografija i fotomontaža karikature crtaju takve "gubice" kao što su Wolinski i Sine. Kroz svoju povijest mijenjali su imena - Harakiri, Velika Berta, Kalašnjikov - a sad mijenjaju tužitelje koji ipak moraju razmisliti neće li na sudu ispasti budale

Kako *Charlie Hebdo* vidi francuskog premijera Balladuru

prenesenu već u *LA Timesu*, *Spiegelu*, austrijskom *Profilu*, na njemačkoj TV-postaji ZDF itd...

Korijeni *Charlie Hebdo* sežu do sredine šezdesetih godina. Grupa karikaturista, honoraraca iz etabliranih novina u kojima su morali pristajati na različite kompromise, odlučila je pokrenuti list u kojemu bi mogli do kraja osloboditi svoj satirički nagon. Njihovo novinsko čedo (a u to doba i - čudo) zvalo se *Harakiri*, sasvim u skladu s onim što im se počelo događati čim su se dohvatili francuske vojske, crkve, vlade i svih mogućih političkih stranaka. Cenzura je krenula u pohod s optužbama za pornografiju, zabranom reklamiranja i slobodnog izlaganja na kioscima.

Među začinjavcima ovog sa-

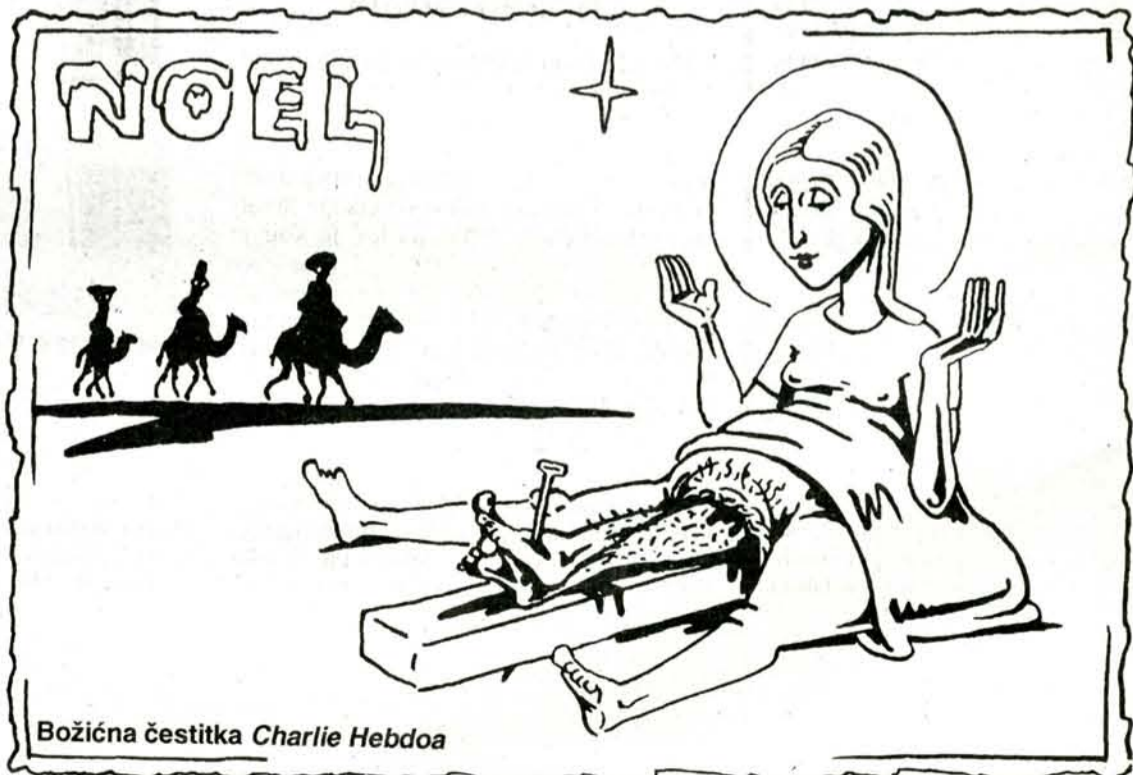
"Vatikan je za mušku masturbaciju", piše uz ovu *Charlie*vu karikaturu

moubilačkog lista bili su takvi velikani karikature kao *Wolinski*, *Siné* ili pokojni *Reiser* kojega je kod nas proslavilo redovito prenošenje na *Poletovim* stranicama. Prva dvojica još uvijek objavljuju u *Charlieu*.

U međuvremenu se ovim novinama događalo svašta. Kompletan ekipa *Harakirija* prešla je u mjesecnik *Charlie* kada se ovaj našao u finansijskim teškoćama, a sam *Harakiri* bio zabranjen. Buka i bijes oko *Charlie Hebdo* - koji je nakon ovog kadrovskog transfera postao tjednik - kulminiraju nakon *De Gaulle*ove smrti koju redakcija - blago rečeno - nije popratila s dužnim pijetom. Krajem sedamdesetih prosvjedi javnosti poklopili su se sa sve brojnijim privatnim tužbama i rasipničkim navikama tadašnjeg izdavača koji i danas vuče dugove iz tog vremena. Prije gašenja lista čarlijevci su pozvani

u televizijsku emisiju "Pravo na odgovor" gdje im je suprotstavljena ekipa profašističkog lista *Minute*. U studiju je doslovno izbila tučnjava i svi sudionici "rasprave" su izbačeni.

Čitavo desetljeće nakon toga nijedne novine nisu zauzele prostor ispražnjen nestankom *Charlie*ve. Kad je zakuhalo oko Irana i Kuvajta, ozbiljni francuski listovi poput *Le Monde* prognozirali su da rata u Zaljevu neće biti. Bivši crtači i novinari *Charlie Hebdo* držali su da će do intervencije ipak doći, a kako je ta tema jako zaokupila čitavu zapadnu javnost shvatili su da je opet nastupio pravi trenutak za njihov osebujan komentar. Izdali su list kojeg su, sasvim prikladno, nazvali *Velika Berta*. Točno predviđanje donijelo im je veliku reklamu, isplatio se nastaviti. Tjednik

Božićna čestitka *Charlie Hebdo*

"Dodajte mi maslo", kaže francuski ministar Sarkozy na ovoj karikaturi

je ponovno rođen, ali nakon godinu i pol dana izbile su nesuglasice u redakciji: treba li *Berta* biti isključivo satirički list ili je valja nadopuniti i ozbiljnim, angažiranim tekstovima? Oni koji su se zalagali za drugu opciju (među njima i glavni urednik) otišli su i osnovali novi tjednik - *Kalašnjikov*, no ubrzo je Wolinski - vodeći računa o tradiciji - predložio: "Zašto ne *Charlie Hebdo*?" I bi tako. A *Velika Berta* je propala.

Charlie se danas suočava s pritiscima sličnim onima iz svoje prošlosti, ali prilike su drugačije: javnost im je mnogo sklonija, svaki političar koji se upusti u sudski spor s njima riskira da izgubi i ispadne budala, a čarlijevci su i dalje beskompromisni u ismijavanju svih mogućih institucija i idola - od Pape do Michaela Jacksona.

O raznim ministrima da i ne govorimo. Takva uređivačka politika privlači ponajviše mladu - srednjoškolsku i studentsku - čitalačku publiku. Na masovnim demonstracijama tog naraštaja protiv državnog subvencioniranja francuskih privatnih škola koje "propovijedaju" isključivo katolički nazor nošeni su transparenti s posterima iz specijalnog broja posvećenog toj temi. Prolazeći pored *Charlievog* redakcijskog automobila, pariški demonstranti su pljeskali.

Charlie Hebdo ne objavljuje reklame, pa ne podliježe ni toj vrsti (tržišnog) pritiska. Stoga slobodno može s visoka gledati na svaku manipulaciju koja je posredno ugrađena i u mehanizme zapadne demokracije. Pretjerano bi bilo reći da su anarhisti, ali drže da svaku instituciju (poglavito one najveće poput vojske i crkve) te političku partiju valja gledati pod povećalom. Zele potaknuti ljude da se autonomno postavljaju prema svemu oko sebe. A kako se postavlja *Charlie* - vidi se iz priloženog odabira karikatura koje se ne bave samo francuskim, već i globalnim temama.

S.P.

Rock

OTKUD JE OVO IZAŠLO VAN, duet koji je razbjesnio hrvatske vjernike, tvrdi:

PRONOSIMO SLAVU BOŽJU

Milivoj Đilas

morbidna provokacija, mračni šaljivci, bolesni umovi... samo su neki od "epiteta" kojima su čitatelji u dnevnom tisku protestirali ni sami ne znajući protiv koga. Reakcije su izazvali plakati-osmrtnice koji su se krajem prošle godine pojavili na oglasnim mjestima u središtu Zagreba. Na osmrtnicama je stajalo ime **Dragoje Oliverović**, "naš dragi" koji je "blago u Gospodinu preminuo" i "ožalošćeni: **Otkud je ovo izašlo van.**" Druga osmrtnica, koja se nedavno pojavila, samo je donekle razjasnila dilemu. Prijateljima i rođacima javljena je "tužna vijest da je album grupe 'Otkud je ovo izašlo van' blago u Gospodinu izašao". Ovaj put ožalošćeni je "pokojni Dragoje Oliverović".

"Grupu vjernika iz Zagreba" isprovocirala je pak kazeta, koja je napokon i objasnila tko su akteri ovog, uvjetno rečeno skandala. "Otkud je ovo izašlo van" bend je koji tvore dva zagrebačka mladića, **Davorin i Mišo**, a početkom ove godine objavili su svoju prvu kazetu - "**Sprovod Dragoja Oliverovića**". "Zašto ti sine plaćaš prostoriju" (radni naslov kazete) ostao je također ispisan na njoj, a u biti je reakcija Davorinove majke na njihovu muziku.

Foto Milena

Reklamiraju se osmrtnicama stanovitog Dragoja Oliverovića čiji su sprovod obznanili i u naslovu svoje kazete koja je "u Gospodinu blago izašla" s raskom Kristom na otmotnici. Kažu da im Oliver Dragojević ništa nije kriv

Davorin i Mišo pjevaju srednjovjekovne i biblijske latinske tekstove, drže da pojedinac mora komunicirati s Bogom bez posrednika i imaju neobičan smisao za reklamu

ISKRENO ŽALOSNI

Dvojica dvadesetogodišnjaka, bez ijednog pojavljivanja na televiziji ili u tisku (jedino ih je na Radiju 1 pustio **Dubravko Jagatić**), kazetom od svega 300 primjeraka uspjeli su na sebe navući bijes većeg dijela javnosti. "Pogrda i grubo vrijeđanje hrvatskoga katoličkog duha" naslov je koji je stajao iznad pisma upućenog jednom hrvatskom dnevnom listu, a sama kazeta je, prvenstveno zbog slike raskom Krista na omotu, okvalificirana kao "još jedan smišljeni udarac hrvatskom katoličkom biću i pokušaj odnarođnjavanja hrvatskog naroda od njegove kulturne matice".

Bend "Otkud je ovo izašlo van" nastao je 1992. godine, "na dan rođenja našeg spasitelja", a sama ideja rodila se mnogo ranije: Što se naziva tiče, on je došao sam od sebe i oblik je vođenja (ili bar pretpostavka) kako drugi ljudi gledaju na aktivnosti "Otkud je ovo izašlo van". I sama glazba potpuno je nova za naše podneblje, a dečki misle da je ime benda ionako "ime koje bi im publika sačuvala, pa stoga i najprimjerenije".

Osmrtnica za Dragoja Oliverovića

Pjesme crkvenog srednjovjekovnog zvuka u trenucima asociraju na "**Residents**", dok im glazbenu okosnicu čine vergl, orgulje i akustična gitara, te pomalo mistični latinski tekstovi otpjevani izuzetnim muškim basom. "Tekstovi pripadaju srednjovjekovnom latinitetu, a ima nešto i biblijskih. Izabrali smo latinski jezik koji je mrtav, ali i zajednički cijelom svijetu. Tekstove smo takve primili i takve ih prenosimo, a glazba je tek sredstvo kojim prenosimo poruku.

Zbog glazbe smo ovdje, a kompletno naše glazbeno stvaralaštvo nije ni hrvatsko ni englesko već pripada cijelom svijetu, svima koji nas razumiju", kaže Davorin i Mišo.

Sakralne teme i tekstovi korišteni u rocku nikada nisu bili "čudoredni", a pogotovo to nisu danas u Hrvatskoj. Velike su antipatije pokazane spram onoga što "Otkud je ovo izašlo van" rade. "Smatramo da je problem u tome što se ljudi ograničavaju na urbanu ili ljubavnu tematiku koju smo mi htjeli